

Լրագրին միջոցով որ-
և իցէ մասնաւոր յայ-
տարարութիւն տպել
տպ ցանկացողը պէտք
է 10 միջակ տա-
ռերի համար վճա-
րէ 1 կոպէկ արծաթ:
Յայտարարութիւն
ընդունվում է նաեւ
օտար լեզուներով:

ՃԵ՛՛ ՏԱՐԻ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ

ԼՐԱԳՐ

ՔԱՂԱՔԱՆՆ ԵՒ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

Հրատարակվում է
ամէն շաբաթ օր մի
թիւով:
Տարեկան բաժանար-
դագրութիւնն զինն
է 7 ռուբլի թէ
թիւթիւղէ և թէ ար-
տաքին քաղաքների
մէջ:

ՃԵ՛՛ ՏԱՐԻ

Մեղութիւն խմբագրութիւնը
խնդրում է իւր բաժանորդներէից,
որ բարեհաճեն ուղարկելու տա-
րեկան բաժանորդագրութեան գը-
րամբ:

Թիֆլիզ 19-ին օգոստոսի.

Հեռագրի մեզ անդադար բերում է
Աթլէթիկ զանազան տեղեկութիւններ լաւ-
րների գործի մասին, բայց մինչև այ-
ժմը նոյնանից չէ կարելի հասկանալ թէ
բանը ինչու մէջ է Այս հարցը Յունաստա-
նում համարվում է առօրեայ հարց և
գրգռեցուցիչ և շարժառիթ նշանակու-
թիւն ունի նա բոլոր բնակիչների համար:
Ահա գործի էությունը. 1864 թ. Յունաց
տէրութիւնը տուեց խաղաղի հպատակ
Սերայիէրին (որի հետ միացաւ և Ֆրանսի-
ացայ ընկերութիւնը Բու. Գրէսինէ) Լաու-
րիոնեան արծաթ-անագեայ հանքերը,
որ յայտնի էին հին ժամանակում և որոյ
մասին յիշում է Ստրաբոնը: Արծաթը ըստ
մեծի մասին հանած են հին հանքա-
գործները, բայց անսովոր, որին զանց էին
առնում, պատահում է մեծ քանականու-
թեամբ: Բայց իսկ հանքերից տէրութիւ-
նը տուեց Սերայիէրին—Բու. ընկերութեան
մշակելու և անցնալ ժամանակից մնացած
ամեն ուրեք ցրուած հանքերը, որոց մշա-
կելու համար չունէին հանքագործական
բաւական միջոցներ: Երկու երեք տարուց
յետոյ Աթլէթի հատարակութեան մէջ

ձայն տարածուեցաւ, թէ օտարագրի ըն-
կերութիւնը չբաւականանալով վերջինից
հանքերով և օգուտ քաղելով պայմանա-
թղթի անորոշ խմբագրութիւնից ստա-
նում է անշափ օգուտ հարուստ հողի մէջ
եղած մետաքներից, որոնք հինքը ան-
պէտք էին համարում և որ ահադին
տարածութիւն է բռնում մի քանի քա-
ռակուսի մղոնի: Այսպիսի հանքերի հո-
ղեր միշտ լինում են հանքերի շրջակայ-
քում: Այս վերջինները պատճառ դար-
ձան անպէտք և գրգռեցուցիչ խօսակցու-
թեանց: Այս արմուկի ազդեցութեան տակ
այն ժամանակուայ զինուոր նախարարը
Զալֆի հարկադրուեցաւ 1869 թ. նշանա-
կել մասնաժողով տեղեկանալու Սերայիէրի
—Բու. ընկերութեան գործունէութեան
մասին և զին նշանակելու այս հանքային
հողերի շահբերութեան: Մասնաժո-
ղովը ներկայացրեց հաշիւ սղա մասին,
որով կարծես թէ ճշմարտացան հատարա-
կութեան մէջ տարածված ձայները և այդ
հանքերի հողից ստացուած շահը գնա-
հատել էին մի առասպելական գումարի,
աւելի քան 120 միլիոն դրամ (մօտ և-
րեսուն միլիոն ռուբլի): Արդից Յունաս-
տանը զրդուեցաւ: Որքան իրաւունք ու-
նէր ընկերութիւնը համարել այդ հողերը
իւր սեպհականութիւն տէրութիւնից տա-
ւած պայմանաթղթի հիման վերայ, նոյն
համար նշանակութիւն չունէր, բայց հար-
կաւոր էր ինչպէս որ լինի, Per fas et ne-
fas (իրաւացի և անիրաւ կերպով) իղել օ-
տարագրի ընկերութիւնից եկամուտքի ան-

գին աղբիւրը, որ չառ ձեռնառու կրկնէր տէ-
րութեան ծախսերը ծածկելու համար: Ի-
զուր էր Սերայիէրին ապացուցանում իւր
թղթի մէջ թէ օրէնքի և պայմանների
վերայ հիմնում է նա իւր իրաւունքը այն
հողերից օգուտ քաղելու և մինչև անգամ
վերջինից գումարի մի քառորդականն էր
խնդրում տէրութիւնից թէ հանքերի և
թէ Լաուրիոնի մէջ նորա շինած բոլոր
արդիւնաբերական շինուածների համար:
Բայց ոչ որ նորան չհաւատաց: Յոյների
չահատրական. աղահուսթիւնը այդպէս
չուտ չէր կարող հրաժարուիլ իւր փա-
ղաքից և ցանկալի մտքից, իրականացան
միլիոններ շատ քաղցր կերպով հնչում
էին նոյն ախանջներում. խօսքով և տը-
պագրութեամբ ամեն տեղից թափվում էին
յիշման իսկոյճ Սերայիէրին զին վերայ:
Հատարակութեան այդպիսի դրութիւնից
պարզ երևում էր, որ քաղաքական գոր-
ծունեանից նա կատանայ մեծ ժողովրդա-
կանութիւնում կյաջողի Լաուրիոնի հարցը
երեւակայական շրջանից և պրաժմաբան
ցանկութիւնից դուրս բերել և իրական
գործնական ընթացք տալ նորան: Այս
լաւ հասկացաւ Գէրգէօրիւն և 1871 թ.
չտապեց արտասանել իր անփոխանայ ժո-
ղովի ամբիւնից այս դիւթական անունը
և իւր համարձակութեամբ է միայն, որ
նա ազդեցութիւն կարողացաւ ունենալ
բազմութեան վերայ: Կուսմունքուբայն այն
ժամանակի զինուոր նախարար էր: Նա շու-
տով զգաց, որ նորան անկողնի է ընդ-
դիմանալ հախառակ կուսակցութեանը մին-

չե. որ նորան չի յաջողել շուտով խել
ձեռքից այս կուսակցութեանը: Հատարա-
կութիւնը դէպի ինքը դարձնելու համար
նա սկսեց Գէրգէօրիւնի բարձր խօսել և
անհրաժեշտ համարել ընկերութիւնից
հաշիւ պահանջել, ուստի առաջարկեց ժո-
ղովին Լաուրիոնից ստացած անագի վերայ
նշանակել տուգանք համարում թէ 30%:
Բայց այս միջոցն ևս անբուական համա-
րուեցաւ: Գէրգէօրիւնի առաջարկութեամբ
ժողովը ընդունեց հետևեալ վճիռը 1)
Սերայիէրին—Բու. պահանջութիւնը հան-
քերի հողի մշակելու համար անհիմն ըն-
դունել: որովհետեւ կատարուի թիւնը ի-
րաւունք չունէր նոյն մասին կարգադրու-
թիւն անելու, 2) յայտնել թէ հանքա-
բեր հողերը արքունի անձեռնմխելի սեպ-
հականութիւն են և վերջապէս 3) մին-
չե այս հարցի վերջնապէս, արդեն նոյն
մշակութիւնը: Այս կարգադրութեանց
դէմ, որով ժողովը սեպհականացրեց իւր-
կան գատատանական իրաւունքներ, Սեր-
այիէրին և Բու. բողոքեցին իւրեանց տէ-
րութեանց առաջ: Խաղաղ և Ֆրանսիան
խառնվեցան այս գործում և սկսեցան
գնահատագիտական բանախօսութիւններ:
Սակայն այս ժամանակ ժողովը արձակած
էր և գործը դադարեց մինչև ժողովի նոր
ներստը, որի նպատակը պէտք է լինէր գոր-
ծին մի որ և իցէ վախճան տալ: Նոր ժո-
ղովի հարկէ պինդ կանգնած էր իւր
խօսքի վերայ և զիջողութիւն չէր անում:
Գործը մինչև այնտեղ հասցրին, որ նա-
խարարների փոփոխութիւն եղաւ: Սա մեծ

ՍՈՒՐԲ ԳԵՈՐԳԻ ՂՈՒՂ

(չարանակութիւն և վերջ)
IV.
Գեո. արեգակի ճառագայթները չտարածուած,
պաճան դնաց իւր գործին: Ահա օրին կնոյ
ինքնընդուն ևս քննեց նորա տունը ճաշ բերելու:
Տունը ներկայացնում էր մի աղքատ խրճիթ:
Մի երեքամայ երկնայ պատուտուած շորերով,
բաց զլուս և բերիկ ոտերով, արտասուք աչ-
քերին, անկնւումը կանգնած հաց էր խնդրում:
Երկրորդը, մօտ հինգ տարեկան, նոյնպէս հին
շորերով կրծում էր ձմերուկի կեղև: Իսկ այն
երեկեան գեղեցիկ աղջկանուած տիտը մտա-
ծութեան մէջ գործում էր գուլպաներ: Տան
մէջ բոլորեցրել և ցան ածած, յետոյ, կեղտոտէր:
Այդ անտարանին ներկայ լինելով մասնում
էր, վաւ չէր արդեալ, որ այս երկնայոց մայրը
լինէր կատարիւղ մայր, ընտանիքի մայր, սար-
գէր, տունը մարտը պահպանէր, երկնայոց շո-
րերը կարկատէր, այսպէս գեղեցիկ աղջկայ
համար բաժին պատրաստէր, քան թէ, ո՛հ, ա-
սիլ դժուարանում եմ, քան թէ շարժանքով
զամիս լինայ դնար, տուն տեղ թողած վանքի
մէջ ապրէր, ուշաթափ լինէր, ընկնէր, Սուրբ
Գէորգի բերանով խօսէր իւր վաթմար ցանկու-
թիւնը կատարելու համար: Երեկ երեկոյ նո-
ւա քաւոր այդ աղամարդը վերջին երկու

ուրբին ձգելով, այնպիսի դրութեան մէջ էր,
որ նորա փոխանակ իմ սիրտը այրում էր: Եւ
այդպիսի մի կին, իւր պարտականութիւնը մի
կողմը դնելով նստել է իւր տիմար մարդու
վերայ և քշում է, դէպի ուր կամենում է:
Եւ դնացել էր ճաշ ստանալու, բայց ինչ տեղից,
կրք մի երեխան հաց էր խնդրում, միւսը կեղև
կրծում:
—Մայրը ճաշ էր խնդրում, պատուելի աղ-
ջիկ, ասացի ես:
—Ո՛հ, կուրանամ ես, տանը մի կտոր հաց
չկայ, թող թէ կրակուր: Ահա տեսնում ես,
կըրպայնիս ամբողջ օրը սղում են: Գնացի
գրայնների մօտ մի հաց փոխ առնելու ոչ որ
չտուեց: Մենք նոյնպէս գեո. ոչինչ չենք կրկն:
Այստեղանային, եւ կըրքս կուղարկեմ հօրս
կամ մեծ եղբորս խառնութիւն ճաշի համար:
—Նոյն խառնութիւն որ փողոցումն է:
—Հօրս խառնութիւն կամբջի ծաղրումն է: Նա
կօչկակար է, ոչ թէ կօչկակար այլ փինաչի, այն
է հին կօչկիկն կարկատող: Իսկ մեծ եղբայրս
զուրկար է:
—Ուրեմն ես կարող եմ դնալ առանց ճաշի:
—Ներքի խնդրեմ, ես ահա կուղարկեմ եղ-
բորս հօրս մօտ և այն տեղից ճաշով մօրս մօտ:
—Ուրեմն մնաս բարեւ:

—Գնաս բարեւ, ասեց գեղեցիկ աղջկը:
—Եւ եկայ խոյի վանքը: Կնոյ բարկութեա-
նը իւր տղամարդի վերայ վերջ չկար:
Երկու ժամից յետոյ երեք կնոյ ջանքոտ
որդին, ձեռքն մի փողոցի հաց եւ կտոր պա-
նիր:
—Այս ինչն երեւէ, Ի՞նչ հարկաւոր է ինձ
չոր պանիրը: Այն «բաւթաւոր» չէր իմանում,
որ ինձ հարկաւոր է մեղքն կերակուր:
Երեխան զգալով մօր ծանր հարուածը գո-
ւալով դուրս վազեց:
—Այստեղ սեպերը, գոռաց մայրը:
Երեխան հեղով կրկին մօտեցաւ:
—Միս ինչն չէր ուղարկում:
—Ասում էր առուտուր չունի գեո. գորս փողը
եւ հարեանից խնդրեց: Ասում էր բոլոր փողը
երեկ մամի է տուել:
—Եւ համարձակվում է խօսել սուրբ Գէորգի
դէմ. կնոյ, թող երկու օրից յետոյ այս տեղ
զայ նա, եւ այն «բաւթաւոր» ցոյց կտամ:
—Նա ասում էր այսօր երեկոյն գալու է:
—Ո՛ր, հայրը:
—Այո:
—Ինչպէս է համարձակվում գալ առանց
Սուրբ Գէորգի հրամանի: Եւ նորան ասեցի
որ երեք օրից յետոյ կարող է գալ: Գնա, ասա,

որ նորա տղը չկոխի այս տեղ, ապա թէ ոչ
Սուրբ Գէորգը նորան կծիկ կդարձնէ: Ըսում
էս, դնա, տուն . . .
Երեխան գնաց:
Երեկոյն ժամառագայթներից յետոյ մնացինը
միայն եւ և այն կնոյ: Գարաւոր կողպեցի
և սկսեցին ջրուրիս ծխել: Կնոյ ճրագը վառեց
և ինձ հրաւիրեց իւր մօտ: Եւ գնացել, նստեցի
և այն ըստ կարգին Մեղքիսդէկի: Մենք
մարդիկ թող արարած ենք, որքան բարոյա-
կան եւ լինինք, այնու ամենայնիւ պատէ՛մ մի-
ջոցումը մեր թուլութիւնը դուրս է փայլում,
մեղ սանձահարկը դժուարանում ենք: Պարս-
պատան մէջ ոչ մի մարդ բացի երկուստ: Նա-
ղամարդ, մօտս գեղեցիկադէմ կին . . . Ո՛հ,
փառք քեզ Աստուած, մենք մարդիկ թող ա-
րարած ենք: Եւ ծեր մարդ, աշխոյժ ժամանակ
անցուցած . . . բայց Աստուած է . . .
ո՛հ, Աստուած, մենք մարդիկ թող արարած
ենք:
—Ձեր այդ մարդը գալու է աղջկի պարոն,
հարցրեցի ես:
—Ոչ:
—Եւ ոչ որդիդ:
—Ոչ:
—Եւ ոչ աղջիկդ:

